

Igaunijas, Latvijas un Lietuvas zemkopības ministru un lauksaimnieku nevalstisko organizāciju līderu kopējā deklarācija

Par godīgu Kopējo lauksaimniecības politiku visām Eiropas Savienības dalībvalstīm

Mēs **atzīstam** to, cik svarīga ir Kopējā lauksaimniecības politika (KLP) kā viena no ES pamata politikām un cik ievērojama ir tās nozīme ne tikai pārtikas nodrošināšanā, bet arī ilgtspējīgā lauku vides saglabāšanā. Visu šo faktoru dēļ un arī tādēļ, lai pārvarētu jaunus izaicinājumus, ir nepieciešama iekšēji saskaņota KLP, kuras pamatā ir solidaritātes, taisnīguma un vienlīdzīgas konkurences principi.

Mēs **novērtējam** iepriekšējās KLP reformas, ar kurām tika sākta virzība uz ražošanas atbalstu un veicināta zemnieku orientācija uz tirgu un to pielāgošanās ekonomiskajai videi, kā arī lauksaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana. Atbalsts arvien vairāk tiek orientēts uz Eiropas lauksaimniecības modeļa daudzfunkcionālo raksturu, un prioritāte tiek piešķirta zemnieka kā zemes apsaimniekotāja lomai, jo papildus pārtikas apgādei tas sniedz arī virkni labumu sabiedrībai. Kopš pievienošanās ES 2004. gadā Baltijas valstis jau pilnībā piemēro no ražošanas atdalītu un vienveidīgu Vienoto platības maksājumu shēmu.

Mēs **uzskatām**, ka vēsturiskie references rādītāji, kas tika izmantoti 2003. gada KLP reformas gaitā, lai noteiktu tiešā atbalsta apmēru, ir zaudējuši savu aktualitāti un ticamību. Vairs nav iespējams pamatot pašreizējās ļoti izteiktās tiešo maksājumu līmeņu atšķirības starp dalībvalstīm – līdz pat 5 reizēm pēc atbalsta apmēra, turklāt tās apdraud Baltijas valstu zemnieku konkurētspēju ar pārējo ES dalībvalstu zemniekiem.

Mēs **uzsveram**, ka kopš pievienošanās ES visu triju Baltijas valstu zemnieki saņem vismazākos tiešos maksājumus ES salīdzinājumā ar pārējām dalībvalstīm. Šādā situācijā tiek ierobežotas Baltijas valstu zemnieku iespējas vienlīdzīgi konkurēt ES kopējā tirgū. Pat ja tiek summētas katras Baltijas valsts ikgadējās kopējās lauku attīstības un tiešo maksājumu finansējuma aploksnes, dalot šo summu ar atbilstošo lauksaimniecības zemes platību, Baltijas valstis tik un tā saņem vismazāko ES finansējumu par hektāru (sk. 1. pielikumu). Tomēr mēs kopā ar pārējām dalībvalstīm esam nepārtraukti pildījuši vienas un tā pašas ES tiesību aktu prasības, lai gan starp atbalsta apmēru ES pastāv tik lielas atšķirības.

Mēs **uzsveram** lauku attīstības politikas nozīmību, jo lauksaimnieciskajā ražošanā liels izaicinājums ir nodrošināt pārtikas nekaitīgumu konkurētspējīgā lauksaimniecības nozarē, vienlaikus saglabājot bioloģisko daudzveidību. Tāpat ir svarīgi koncentrēties uz strukturālu attīstību, pieņemot jaunus izaicinājumus, inovācijas un jaunu tehnoloģiju izmantošanu. To visu var izdarīt otrā pīlāra ietvaros.

Attiecībā uz Eiropas Komisijas priekšlikumu, kas izteikts 2011. gada 29. jūnijā publicētajā paziņojumā "Eiropas budžets 2020" (Daudz gadu finanšu ietvars 2014–2020), kā arī 2011. gada 12. oktobrī publicētajā KLP nākotnes tiesību aktu pakotnē, par tiešā atbalsta pārdalīšanu starp ES dalībvalstīm pēc 2013. gada, mēs **paužam** savu lielo vilšanos par to, ka šis priekšlikums nav ekonomiski pamatots. Tas pārsvarā nozīmē to, ka starp ES dalībvalstīm saglabāsies dziļa plaša attiecībā uz tiešo maksājumu apmēru, vēsturisko references rādītāju sistēmai ļaujot palikt spēkā vēl daudzus turpmākos gadus un kārtējo reizi pagarinot pārejas periodu. Ir nepieciešami pamatīgi un nozīmīgi uzlabojumi, lai nodrošinātu nākotnes KLP atbilstību taisnīgas konkurences principam, kas noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētās versijas preambulā, kā arī atbilstību jaunās KLP mērķiem, īpaši saistībā ar orientāciju uz tirgu. Mēs

uzsveram savas bažas par nākotnes KLP taisnīgumu, proti, KLP spēju funkcionēt, nodrošinot godīgu attieksmi un vienlīdzīgus nosacījumus ES kopējā tirgū nākotnē. Šis jautājums ir izšķirīgi svarīgs mūsu valstīm.

Tādēļ mēs **pieprasām**, lai, sākot ar nākamā Daudz gadu finansēšanas perioda pirmo dienu, tiktu turpināti ne tikai vitāli uzlabojumi lauksaimniecības nozares orientācijā uz tirgu, bet arī nodrošināti taisnīgi un godīgi konkurences apstākļi visā Eiropas Savienības tirgū, dodot iespēju ES zemniekiem labāk reaģēt uz tirgus signāliem.

Paturot prātā taisnīgas konkurences svarīgumu un izvairīšanos no tirgus kropļošanas ES kopējā tirgū, patērētāju arvien lielāko pieprasījumu pēc lauksaimniecības produktiem un sabiedrības labumiem, kā arī pašas Eiropas Komisijas analīzi, kurā konstatēts, ka vispārējās lauksaimniecības izmaksas un izdevumi Baltijas valstīs lielākoties ir tādi paši kā pārējās ES dalībvalstīs, mēs **pieprasām**:

- ✓ Lai tiešo maksājumu sadalījums starp ES dalībvalstīm tiktu pielāgots tādā veidā, lai izvairītos no ievērojamām atšķirībām starp augstāko un zemāko tiešo maksājumu līmeni, ņemot vērā, ka nav bijis iespējams politiskā līmenī atrast vienotus objektīvus ekonomiskos (lai pildītu ienākumu atbalsta funkciju) un vides (lai atbalstītu sabiedrības labumu nodrošinājumu) kritērijus, kas raksturo reālo situāciju.
- ✓ lai tiešo maksājumu apmērs Baltijas valstīm tiek noteikts pēc jaunas aprēķina metodes, kas pilnībā tiktu piemērota ar 2014. gada 1. janvāri bez nekāda pārejas perioda tādēļ, ka Baltijas valstīm jau tiek piemērots pārejas periods no 2004. gada līdz 2013. gadam;
- ✓ lai, pieņemot lēmumus par ES finansējuma sadali lauku attīstībai starp dalībvalstīm, par pamatu tiktu ņemti kritēriji, kas atspoguļo politikas būtību un reālās vajadzības un izaicinājumus (piemēram, lauksaimniecībā izmantojamās zemes platība, bruto pievienotā vērtība, *NATURA 2000* teritorijas, mežu platības, mazs iedzīvotāju blīvums un iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju), un vienlaikus izvairītos no šī finansējuma samazināšanas dalībvalstīm, kurām tiešo maksājumu līmenis ir ievērojami zemāks nekā ES vidējais līmenis (sk. 1. pielikumu);
- ✓ lai tiktu nodrošināts atbilstošs finansējums gan tiešajiem maksājumiem, gan lauku attīstības politikai, kā arī vienota fondu sadales prakse abos pīlāros, tā veicinot ilgtspējīgu lauksaimniecības un lauku teritoriju attīstību Eiropas Savienībā. Turklāt ir jāņem vērā, ka Baltijas valstu lauksaimniecības infrastruktūra, pēc Padomju Savienības sabrukuma pārejot uz brīvā tirgus ekonomiku, pārdzīvoja vislielākās pārmaiņas.

Mēs **ceram**, ka ar kopējām pūlēm radīsim saprātīgu risinājumu, lai palielinātu sabiedrības uzticēšanos, tādu risinājumu, kas nepārprotami vēstīs, ka Eiropas Savienībā ikvienam ir tiesības uz taisnīgiem un godīgiem saimniekošanas apstākļiem un nosacījumiem. Mēs ceram, ka visām ES dalībvalstīm, arī Baltijas valstīm, būs nodrošināti pienācīgi finanšu resursi, lai stātos pretī jauniem izaicinājumiem nākotnē.

Helirs Valdors Seders

Igaunijas zemkopības
ministrs

Laimdota Straujuma

Latvijas zemkopības
ministre

Kazis Starkevičs

Lietuvas zemkopības
ministrs

Juhans Sargava

Igaunijas
Lauksaimnieku
centrālās savienības
prezidents

Armands Krauze

Latvijas Lauksaimnieku
organizāciju sadarbības
padomes valdes loceklis

Jons Talmants

Lietuvas Lauksaimnieku
savienības
priekšsēdētājs

Avo Molders

Igaunijas
Lauksaimniecības un
tirdzniecības kameras
prezidents

Maira Dzelzkalēja

Latvijas Zemnieku
Saeimas priekšsēdētāja
vietniece

Bronus Markausks

Lietuvas
Lauksaimniecības
kameras prezidenta
vietnieks

Kauls Nurms

Igaunijas
Lauksaimnieku
federācijas
ģenerālsekretārs

Uldis Krievārs

Latvijas
Lauksaimniecības
kooperatīvu asociācijas
valdes loceklis

Berlīne, Vācija
2012. gada 20. janvāris

1. pielikums

Tiešo maksājumu un Lauku attīstības 2.ass maksājumu un pārējā Lauku attīstības finansējuma, kurš nav saistīti ar platībām sadalījuma salīdzinājums ES dalībvalstīs uz 1ha Vienotā platību maksājumu shēmas (VPM)/Vienotā maksājumu shēmas (VM) platībām (2009), LVL/ha

